

Det beste i Norge er gratis!

TEKST

Ingunn Skre

PUBLISERT 5. august 2009

Ingunn Skre, denne månedens kronikkforfatter, er dr.psychol., førsteamanuensis ved Universitetet i Tromsø og sitter i Psykologforeningens sentralstyre. Sammen med Guri Vindegg, Peder Kjøs, Magne Raundalen, Karen Kollien Nygaard og Kjell Underlid er hun invitert av Tidsskriftet som fast kronikør. Neste gang: Guri Vindegg.

Høstens valgkamp er i full gang når dette kommer på trykk, men mens jeg skriver, er jeg og de fleste andre nordmenn i ferd med å ta ferie. Agurktiden har inntatt avisene, og vi lager lat frokost til Count Basies «The kid from Red Bank» – Reiseradioens kjenningsmelodi. Vi har alle behov for å flate ut om sommeren. Vi blir nærsynte og opptatt av de små ting – som rare agurker, firkløver og markjordbær. Også pasientene vil heller dra ut og bade enn å sitte inne i terapirommet med psykologen. Det skal stå bra ille til om ikke pasientene også sier: «Nå skal jeg på ferie – kan jeg få ny time i slutten av august?»

«På hytta i sommer skal jeg så godt jeg kan, skjerme meg fra politikernes mer og mindre skamløse velgerfrieri»

Selv skal jeg for første gang på noen år ha en fullstendig norsk sommerferie. Jeg skal kjøre bil til hytta sørpå med familien og bikkja. Underveis skal vi begeistret peke ut landemerker og kjente byggverk for den nå ganske utvokste oppvoksende slekt i baksetet, som muligens vil mobilisere nok oppmerksomhet til å se opp fra sine Nintendo DS-er og iPod-er. Vi skal slå leir i norsk natur der allemannsretten gjelder, og trekke sprellende fisk opp fra havet mens vi venter på fergene. Når vi nærmer oss hytta, blir det mer engasjement i baksetet. Nå er det de som begeistret roper ut: «Der er grevens slott!», «Der er onkel Toms favoritthus!», «Der henter vi vann!», og til slutt: «Nå ser jeg sjøen!», «Der er postkassen!» og «Der er hytta!». Og som i et ekko fra egen barndom hører jeg foreldrene mine begeistret forkynne «Her sykla me på bryllusreisa vår!», «Den garden heiter Byrkje, for den har så fin bjørkeskog!», «Sjå der er Vøringsfossen!» til oss halvinteresserte unger som satt stua sammen i baksetet. Når vi

nærmet oss målet for den lange kjøreturen, overtok våre utrop: «Her punkterte vi!», «Der plukka vi moreller!», «Jeg ser butikken!», «Der er flaggstanga!» og «Nå ser jeg huset!»

Det er de små tingene som gir feriefølelsen. Ting som gjentar seg hvert år, som gir gjenkjennelse, fred og rolig tempo. Om sommeren får jeg tid til å reflektere over hva som er viktig i livet. Det viktigste for meg er barn, partner og helsa. Deretter kommer jobb, vennskap og det materielle. Etter et år i utlandet er jeg blitt meg bevisst hvor godt vi egentlig har det i det egalitære sosialdemokratiske Norge. Ingen høye murer, gjerder eller smijernsporter skiller eiendommene eller markerer klasseskiller. Utdanning, helsevesen og eldreomsorg er grunnleggende rettigheter med lik tilgjengelighet og lik kvalitet for alle. Vannet kan drikkes overalt, og lufta er stort sett klar, frisk og ren. Pressen er uavhengig og fri for sensur, og de fleste ser politi, rettsvesen og Forsvar som garantister for sikkerhet, rettferdighet og fred. Respekt for livet og for den enkeltes personlige integritet, uavhengig av alder, kjønn, etnisitet, seksuell legning og religion, er grunnleggende verdier i det norske samfunnet. Allmenne kulturinstitusjoner som kringkasting, kulturskole og folkebibliotek gir lik tilgang til danning, og har inspirert og åpnet dører for kunstnere som Leif Ove Andsnes, Tine Thing Helseth, Dag Solstad og Alexander Rybak. Alt dette har vi nordmenn lært å ta for gitt.

Når jeg ligger og dupper i vannskorpa i skjærgården i Vestfold, kommer ikke bare den lille zodiacen med ungdommen som selger is og Dagbla' innom og skaper et kjærkomment avbrekk i badelivets monotoni. Jeg frykter at denne førvalgsommeren vil idyllen også bli forstyrret av skjærgårdsjeeper fra FrP, Ap og – Gud forby! – kanskje også fra SV, som oppsøker Bade-Norge for å dele ut T-skjorter, kaps og badeballer med partilogo, muligens ledsaget av valgkampsanger fra Sputnik og DDE på sprakende høytaleranlegg.

Hvilke budskap har partiene agnet stemmefiskelinene de sleper etter valgkampfartøyene med? Her i Nord-Norge er vi blitt oversvømt av statsrådsbesøk denne våren og forsommeren. Regjeringspartienes valgkampstrategi er åpenbar: Vi har lyktes, og vi lover mer! For Nord-Norges del er hevingen av Murmansk fra kysten av Sørøya, et av de viktigste feltene for skreifiske om vinteren og seifiske om sommeren, nettopp satt i gang. Jeg antar at opprydningsarbeidet med det forurensende vraket er timet slik at vi vil få jevnlig pressebulletiner frem mot valget som forteller at: Fiskeriministeren lar handling følge ord! Rett før sommeren lanserte helseministeren den såkalte samhandlingsreformen som skal bringe helsehjelpen nærmere brukerne – beleilig timet til innledningen av valgkampen. Kan det være slump at samferdselsministeren akkurat nå før valget åpner muligheten for en utredning av jernbane nord for Narvik – en jernbane Nord-Norge har tryglet om å få i mer enn 50 år? Det sikreste kortet regjeringen har akkurat nå, er likevel finansministeren, som har loset norsk økonomi trygt utenom de farligste skjærene i finanskrisa, slik at den konkursbølgen Norge opplever, er som småkvulp å regne sammenlignet med tsunamien som har rammet amerikansk økonomi. Sett fra et valgkampsynspunkt for

regjeringen kunne ikke krisen i verdensøkonomien kommet på et bedre tidspunkt. I krisetider holder vi oss til det trygge og kjente. Det er i oppgangstider vi våger å ta risiko.

Hva er alternativet til de rød-grønnes noe trauste «Vi holder det vi lover!»-strategi? Av de mange opposisjonspartiene synes det som at Fremskrittspartiet fremstår med den klareste valgkampstrategien – «Ingen misnøye er for liten, ingen misnøye er for stor – FrP favner all misnøye her i landet!» «Er du misfornøyd med å ha muslimer i nabolaget – stem på oss! Vi vil få slutt på snikislamiseringen i samfunnet!» «Er du misfornøyd med at samene har fått for mye makt og rettigheter sammenlignet med norske nordmenn? Stem på oss! Vi skal legge ned Sametinget og gjøre bygningen om til hotell!» «Er du misfornøyd med helsekøer og at det brukes så mye penger på folk som allikevel skal dø snart? Stem på oss! Vi vil effektivisere og øke kapasiteten i helsevesenet ved å gjøre aktiv dødshjelp lovlig!» «Er du misfornøyd med at folkebiblioteket låner ut DVD-er gratis, slik at kundegrunnet for videosjappa di smuldrer? Stem på oss! Vi vil legge forholdene til rette for næringsliv og privat initiativ og legge ned finkulturelle og elitistiske offentlige pengesluk som folkebibliotek og opera!»

På hytta i sommer skal jeg så godt jeg kan, skjerme meg fra politikernes mer og mindre skamløse velgerfrieri. Vi har bevisst ikke mobilt bredbånd med oss, og TV-mottakerforholdene er heldigvis elendige. Radioen setter vi på Alltid jazz, eller Alltid klassisk. Avisene blir vi raskt igjennom. Vi tar morgenbad, en tur i kajakk på blankt morgenhav, går barbeint i det duggfriske gresset og finner en solflekk til oss og morgenkaffen vår. Vi plukker markjordbær og kantareller, setter garn og har familie og venner på besøk. Vi lader batteriene for høsten og vinteren. Det gjelder å ruste seg for det som kan komme.

En kjær kollega ved Universitetet i Tromsø, filosofen Anton Myhra, døde sist vinter etter mange års sykdom. Før han ble rammet av det første hjerneslaget, innledet han en kronikk i avisa Nordlys med følgende skrekksenario: «Jeg hadde et forferdelig mareritt i natt. Jeg drømte at jeg fikk transplantert hønsehjerne og grisehjerte. Da jeg våknet opp av narkosen var det valg, og jeg stemte på Fremskrittspartiet!»

Hva våkner vi opp til den 15. september 2009? Godt valg, folkens!

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 46, nummer 8, 2009, side 780–781

TEKST

Ingunn Skre